

Samen & Dichtbij

Veiligheid | Wonen voor iedereen | Burgers centraal | Eigen identiteit behouden

verkiezingsprogramma

2013 - 2018

‘Molenwaard: een prachtige plattelandsgemeente die er klaar voor is om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen’

Samen Dichterbij, mei 2012

Samen Dichterbij is het verkiezingsprogramma van het CDA Molenwaard voor de gemeenteraadsverkiezingen op 21 November 2012. Het programma is door de leden van het CDA vastgesteld op 16 april 2012.

Woord vooraf

GEACHTE LEZER,

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van het CDA Molenwaard. Nieuw-Lekkerland. Graafstroom en Liesveld samen vormen de nieuwe gemeente Molenwaard. Wij laten in dit programma zien dat 1+1+1 meer is dan 3. Samen kunnen we meer! Een krachtige en prachtige plattelandsgemeente in de Alblasserwaard die er klaar voor is om de uitdagingen van de toekomst aan te kunnen. Een gemeente die er in de regio toe doet! In dit programma geeft het CDA antwoorden. Antwoorden op de vragen hoe we de nieuwe gemeente willen vormgeven. Hoe houden we het hier mooi, leefbaar en betaalbaar?

Het CDA staat voor een samenleving waarin we naar elkaar omzien, waarin iedereen zijn door God gegeven talenten inzet en waarbij we de wereld op een goede manier beheren en doorgeven aan onze kinderen en klein kinderen. Het CDA Molenwaard laat in dit programma zien dat we in staat zijn om deze verantwoordelijkheid te nemen. Het CDA Molenwaard heeft de mensen om de verantwoordelijkheid te kunnen dragen.

Zo kunnen we er samen met u voor zorgen dat er geen mensen meer tegen hun zin kiezen voor een verhuizen naar andere gemeenten omdat er hier geen betaalbare woningen voor hen zijn. Zo kunnen we er samen met u voor zorgen dat de gemeente op een klantvriendelijke manier en dicht bij u haar diensten verleent. Zo kunnen wij er samen met u voor zorgen dat Molenwaard een nog veiliger gemeente wordt om in te wonen en te werken.

Het CDA team staat klaar om samen met u de gemeente Molenwaard verder vorm te geven. Doet u met ons mee?

Ik hoop u te ontmoeten op een van onze vele activiteiten tot aan 21 november.

Arjan Kraijo

Lijsttrekker CDA Molenwaard

Inhoud

6 Inleiding

Bestuur en Financien

8 Contact burger en bestuur

9 Bestuurlijke toekomst

9 Intergemeentelijke samenwerking

9 Financien

Leefbaarheid en Veiligheid

12 Leefbaarheid in Molenwaard

13 Publieke ruimte

14 Vrijwilligers

15 Sport

16 Cultuur & Erfgoed

17 Veiligheid

Zorg, Welzijn en Onderwijs

18 Gezin

19 Jongeren

20 Onderwijs

22 Zorg & Welzijn

23 Sociaal beleid

Economische ontwikkeling en Werkgelegenheid

24 Ontwikkelingen

25 Bedrijventerreinen

25 Detailhandel

25 Recreatie & Toerisme

27 Duurzaamheid & Milieu

Samen Dichterbij

Ruimte, Wonen en Duurzaamheid

- 28 Ruimtelijke ordening
- 28 Zorg voor landschap & natuur
- 29 Landbouw
- 29 Wonen
- 30 Welstand

Water, Verkeer en Vervoer

- 32 Water
- 33 Verkeer & Vervoer
- 34 Colofon
- 35 Bijlage Dorpsbouwen

Inleiding

Het Christen Democratisch Appèl (CDA) gelooft in democratische waarden en laat zich inspireren en leiden door de Bijbelse boodschap van respect, liefde en omzien naar elkaar. Middels de vier CDA uitgangspunten gerechtigheid, solidariteit, gespreide verantwoordelijkheid en rentmeesterschap wordt daaraan inhoud gegeven.

Voor het CDA is ieder mens van waarde. Een mens komt pas echt tot zijn recht in relatie tot anderen. Mensen zijn betrokken bij elkaar, de samenleving en de toekomst. Juist in een tijd dat de overheid een stap terug moet doen, kunnen creatieve oplossingen uit de samenleving komen. Meer dan voorheen vraagt dat van iedereen een bewuste en betrokken bijdrage. Dat een stap terug van de overheid noodzakelijk is vanwege de schulden- en economische crisis, is iedereen duidelijk. Laatstgenoemde crisis drukt zwaar en maakt duidelijk dat we de afgelopen jaren op een te grote voet hebben geleefd. De problemen op de woningmarkt en het feit dat er nauwelijks sprake is van economische groei, zijn hiervan de symptomen. De staats-schuld die rust op de schouders van de (toekomstige) werkende bevolking betekent dat iedere werknemer voor €50.000 in het rood staat en dat deze schuld ieder jaar toeneemt. Om die reden gaan we een periode van dringende zuinigheid tegemoet. Dit is ook het geval voor de gemeente Molenwaard.

Aan de andere kant leven we in Nederland nog in welvaart en voorspoed. In de Alblasserwaard is sprake van grote betrokkenheid tussen de inwoners en is nog altijd volop rust en ruimte voorhanden. Die betrokkenheid komt vooral tot uiting in een bloeiend kerkelijk leven en in vele maatschappelijke verbanden, met

volop initiatieven van vrijwilligers, verenigingen en ondernemers. We kunnen echter onze ogen niet sluiten voor het feit dat gevoelens van ontevredenheid en zorgen een rol spelen. Het CDA wil de samenbindende kracht van onze samenleving versterken, en verharding, welke kan leiden tot vervreemding en onveiligheid, tegengaan.

Met andere woorden: samen en dichtbij. “Samen”, omdat het CDA gelooft in de kracht en verantwoordelijkheid van de inwoners van Molenwaard. “Dichtbij” omdat dat niet betekent dat de gemeente zich terugtrekt. Ook in een grotere gemeente blijft de menselijke maat het uitgangspunt. Bij de start van de gemeente Molenwaard doen wij hiermee een beroep op onze bestuurders en burgers voor een succesvol samengaan van de drie gemeenten Graafstroom, Nieuw-Lekkerland en Liesveld. Met dit verkiezingsprogramma willen wij Molenwaard verder vormgeven.

Hans Klein
Voorzitter Programmacommissie

Van de inwoners van Molenwaard vragen wij daarom:

→ Nieuw bewustzijn

Gericht op een duurzame toekomst, in de meest brede zin van het woord, voor alles wat waardevol is. Het gaat over een veilige en leefbare omgeving, over schone energie en het behoud van de natuur, maar evengoed over solide overheidsfinanciën en een duurzame economie. Nieuw bewustzijn gaat ook over respect en moraliteit, van burgers en bestuurders.

→ Nieuwe betrokkenheid

Wat zich uit in solidariteit en saamhorigheid. Mensen nemen met elkaar initiatieven. De overheid is dienstbaar en betrouwbaar en biedt ruimte aan de samenleving. In een betrokken samenleving vinden ook nieuwkomers en achterblijvers hun plek en weet iedereen - jong en oud - zich gekend en geborgen.

→ Een bijdrage van iedereen

Om naar vermogen mee te doen. Niemand staat aan de kant. Bepalend is niet waar je vandaan komt, maar wie je bent en wat je doet.

Bestuur en financiën

Contact burger en bestuur

De gemeente is voor veel burgers de overheid die het dichtst bij mensen en gemeenschappen staat. Dat vraagt om een sterke gemeente die maatwerk kan leveren, binnen de door het Rijk en de provincie aangegeven globale kaders. De gemeente moet zich minder bemoeien en meer de regie voeren over processen die de samenleving versterken. Het CDA wil de eigen identiteit binnen de dorpen en stad beschermen. Het CDA vindt daarom dat de gemeente in haar handelen de inwoners, de lokale gemeenschap van de 13 dorpen en stad, centraal moet stellen. Het is belangrijk om de mening van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven serieus te nemen. De wijze van werken moet erop gericht zijn de dialoog met de inwoners een permanente plaats te geven. Mede daarom heeft het CDA de ontwikkeling van het *Kerngericht Werken* voor de gemeente Molenwaard krachtig ondersteund. Dit concept past bij uitstek in de visie die het CDA op de samenleving heeft. Er zou in de samenleving veel gewonnen zijn als politici, bestuurders en managers de basale vraag stellen: welke problemen hebben de mensen waar we voor en door zijn opgericht en hoe kunnen we deze mensen zo goed mogelijk bijstaan in het omgaan met die problemen.

Voor het CDA staat voorop dat de gemeente de dialoog en samenwerking met bewoners niet oplegt, maar juist gebruik maakt van initiatieven die vanuit de samenleving zelf naar boven komen. De vraag behoort niet te zijn 'wat kan de gemeente voor mij doen', maar behoort juist te zijn 'wat kan ik (of kunnen wij) voor onze gemeenschap doen'. Dan vindt er een verschuiving plaats van uitvoering door de gemeente naar uitvoering door haar burgers en gemeenschappen zelf. De gemeente kan hierbij ondersteunend optreden

door het aanstellen van wijkcontactambtenaren en door het instellen van dorps-, wijkraden of klankbordgroepen. Op deze wijze wordt inhoud gegeven aan het Kerngericht Werken, zodat bewoners zelf worden betrokken en ingeschakeld bij de realisatie van bepaalde voorzieningen.

Burgerparticipatie kent veel vormen, variërend van het verstrekken van informatie aan burgers, het raadplegen van burgers, het vragen van advies aan burgers, burgers die samen met de gemeente beslissen tot – de meest vergaande vorm – burgers die zelf beslissen. De burgers kunnen zelf kiezen op welke wijze die participatie in hun kern het beste kan plaatsvinden. Hierbij wordt een beroep gedaan op de zelfredzaamheid van inwoners, de betrokkenheid bij de eigen leefomgeving en de publieke zaak. Daarom zal meer nadruk komen te liggen op het ruimte geven aan burgerinitiatieven. Dit vraagt ook een andere wijze van denken en werken van de bestuurders en ambtenaren, door de inwoners actief op te zoeken, hen te betrekken en positief te staan tegenover initiatieven 'van onderop'. Het afleggen van bezoeken aan verenigingen, bedrijven en bewoners hoort daarbij.

Het huidige digitale tijdperk biedt de gemeente en de burger nieuwe communicatiemogelijkheden. De dienstverlening dient optimaal en klantvriendelijk voor de gebruikers te worden ingericht. Momenteel zijn al flinke stappen gezet, zoals het bij één loket geholpen kunnen worden en het via een persoonlijke pagina kunnen zien hoe het staat met de vergunningaanvraag en met andere vragen. Het is zaak deze dienstverlening voor de burgers en de bedrijven goed op orde te houden en waar nodig te verbeteren. Inwoners die niet met de computer overweg kunnen, mogen blijven rekenen op persoonlijke dienstverlening.

Bestuurlijke toekomst

De vorming van de gemeente Molenwaard heeft inspanning gekost, gezien de gesprekken met meerdere gemeenten om tot één sterke plattelandsgemeente te komen in de Alblasserwaard. Voor het CDA hoeft de gemeente Molenwaard geen eindplaatje te zijn. In het geval dat andere gemeenten in de Alblasserwaard of Vijfheerenlanden verdere en intensievere samenwerking zoeken of overwegen zich aan te sluiten om tot een nog grotere en sterkere plattelandsgemeente te komen, worden deze mogelijkheden serieus onderzocht. Een belangrijke voorwaarde voor verdere bestuurlijke schaalvergroting is dat de dorpen en stad hun eigen identiteit kunnen behouden.

Het aantal bestuurders en volksvertegenwoordigers zal sterk verminderen ten opzichte van de drie 'oude' gemeenten. Er zal sprake zijn van meerdere fulltime wethouders met een burgemeester. Het CDA is voorstander om de inwoners te betrekken bij het opstellen van de profielschets van de nieuwe burgemeester.

Intergemeentelijke samenwerking

Gemeenten zijn geen bestuurlijke eilanden. Zij functioneren in een regionale omgeving, waarbij het beleid van een gemeente effect heeft voor omliggende gemeenten. Er kunnen goede redenen zijn voor gemeenten om op bepaalde gebieden met elkaar samen te werken. Ook de gemeente Molenwaard zal hiermee rekening moeten houden, waarbij goede afstemming moet plaatsvinden met omliggende gemeenten. Veelal zijn kostenbesparing, krachtenbundeling en kwaliteitsverbetering belangrijke drijfveren voor intergemeentelijke samenwerking. De menselijke maat mag echter niet uit het oog worden verloren.

Er zijn verschillende vormen waarin intergemeentelijke samenwerking kan plaatsvinden. Het kan daarbij gaan om gemeenschappelijke dienstverlening en uitvoering van taken, maar ook om bestuurlijke samenwerking in een gemeenschappelijke regeling. Het komt voor dat gemeenten onaangenaam verrast worden door grote tekorten bij gemeenschappelijke regelingen, waarbij gemeenteraden voor voldongen feiten worden geplaatst. Het CDA vindt dat de nieuwe gemeente hier meer grip op behoort te hebben. Onderzocht moet

worden hoe dit het beste kan worden geregeld, bijvoorbeeld door één portefeuillehouder specifiek te belasten met deze gemeenschappelijke regelingen, met nadruk op financiën en controle. Daarbij dient een goede bestuurlijke scheiding te worden vastgelegd tussen de verantwoordelijkheden voor financiën en controle en de beleidsuitvoering bij gemeenschappelijke regelingen. Ook een betere rolverdeling tussen de gemeenteraad en het college van B en W is gewenst.

Financien

Het overgrote deel van de inkomsten ontvangen gemeenten van de rijksoverheid. Slechts een gering deel van de inkomsten bestaat uit lokale belastingen en heffingen. Gezien de economische crisis zullen naar verwachting de van het rijk te ontvangen inkomsten geen gelijke tred houden met de inflatie. Dit houdt in dat weloverwogen omgegaan dient te worden met alle inkomsten en uitgaven, waarbij een solide beleid met een zekere terughoudendheid en voorzichtigheid van belang is. Het CDA ziet de OZB niet als sluitstuk van de begroting. Er moet grote terughoudendheid betracht worden met verhoging. De maximale verhoging is het bijhouden van de inflatie. Het CDA staat voor een verantwoord financieel beleid waarbij op transparante wijze inkomsten, uitgaven, investeringen en opbrengsten zichtbaar in de jaardocumenten verantwoord kunnen worden.

De afgelopen jaren hebben de drie 'oude' gemeenten hun tarieven zoveel mogelijk geharmoniseerd, zodat met ingang van 1 januari 2013 geen grote schokken worden voorzien. Wel moet er rekening mee worden gehouden dat met minder geld meer taken moeten worden verricht. Mede hierdoor zal de rol van de nieuwe gemeente anders zijn dan voorheen, namelijk een verschuiving van een meer zorgende naar een meer ondersteunende gemeente. Het principe van 'de gebruiker betaalt' zal meer en vaker moeten worden gehanteerd.

Het CDA is voorstander van kostendekkende heffingen en voorzieningen. Wanneer voorzieningen niet 100% kostendekkend kunnen zijn, is een redelijke verhouding tussen opbrengsten en kosten noodzakelijk. Voorkomen moet worden dat voorzieningen onbetaalbaar worden en alleen met hoge bijdragen van de gemeente in stand kunnen worden gehouden. Het CDA hecht aan het rentmeesterschap als kernwaarde. Dit houdt in: verantwoord omgaan met de beschikbare financiële middelen en geen rekeningen doorschuiven naar de toekomst.

Burgerinitiatieven voor het in stand houden van bestaande voorzieningen worden welwillend tegemoet

getreden, mits er zekerheid is over een gezonde exploitatie over meerdere jaren. Ook andere initiatieven, bijvoorbeeld op het gebied van bibliotheekvoorzieningen in kernen en (adoptie) groenvoorzieningen, worden serieus onderzocht op haalbaarheid.

Het CDA vindt dat eigendommen van de gemeente op een juiste wijze moeten worden gewaardeerd en in de begroting moeten worden opgenomen. In de huidige crisis op de woningmarkt moeten gemeenten enorm afschrijven op hun grondbedrijf, vanwege te hoog gewaardeerde eigendommen. De administratie van de grondexploitaties moet worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening, waarbij winst- of verliesdeling tussen projecten mogelijk wordt.

Het CDA...

- wil inwoners actief betrekken in besluitvorming en idee ontwikkeling
- wil geen verhoging van de OZB enkel inflatie correctie
- is voorstander van (werk)bezoeken aan verenigingen, bedrijven en bewoners door gemeentebestuur
- is voorstander van intensieve samenwerking met omliggende gemeenten
- kiest voor persoonlijke dienstverlening voor inwoners die niet met de computer overweg kunnen
- is voorstander van kostendekkende voorzieningen

Leefbaarheid & *Veiligheid*

Leefbaarheid in Molenwaard

Bij leefbaarheid gaat het erom hoe we het leven in de eigen, directe woonomgeving ervaren. Of anders gezegd: dát wat ons gelukkig maakt in eigen dorp of stad. Leefbaarheid kent allerlei facetten: veiligheid, voorzieningenniveau, onderhoud, saamhorigheid.

De dorpen - en één stad - in de toekomstige gemeente Molenwaard zijn geen van alle hetzelfde, maar hebben tegelijk een aantal belangrijke punten gemeen waar het gaat om leefbaarheid. Ten eerste is er binnen de kernen in Molenwaard sprake van een sterke sociale cohesie. Er is saamhorigheid en verbondenheid. Maatschappelijke organisaties, kerken en tal van initiatieven van burgers spelen in de verbondenheid een belangrijke rol. Deze samenhang is een bijzonder kostbaar bezit, zeker in een samenleving waarin het individualisme hoogtij voert. Het CDA ziet hierin een enorme kans om de leefbaarheid in Molenwaard te bevorderen. Inwoners moeten van de gemeente de ruimte krijgen om samen de eigen leefomgeving vorm te geven. Hiervoor zijn (de al genoemde) dorpsraden een goed middel. Deze dorpsraden zouden in

Molenaard de belangrijkste gesprekspartner voor de gemeente moeten gaan vormen voor al het beleid dat de leefomgeving van de bevolking in de dorpen/stad betreft. Bij het geven van ruimte hoort ook dat de raden de beschikking kunnen krijgen over financiële middelen zodat zijzelf snel concrete maatregelen kunnen nemen.

De dorpen en stad van Molenwaard hebben ook met elkaar gemeen dat het niveau van de voorzieningen onder druk staat. We kennen allemaal de voorbeelden: de slager die zijn deuren sluit, het bankfiliaal dat plaatsmaakt voor een pinautomaat, de scholen die onder druk komen door dalende leerlingaantallen. Het CDA zet zich in voor handhaving van een voorzieningenniveau dat zoveel mogelijk aansluit bij de lokale gemeenschappen. Ook hierin wil het CDA graag een actieve inbreng van de inwoners stimuleren. Het zijn immers de inwoners zelf die samen het beste kunnen bepalen welke voorzieningen in de kernen aanwezig dienen te zijn. Het is mogelijk dat de behoefte van dorp tot dorp of stad kan verschillen. De gemeente dient ook op dit punt ruimte te geven aan het eigen initiatief. De samenwerking tussen burgers,

Het CDA...

- vindt dat dorpsraden in Molenwaard de belangrijkste gesprekspartner vormen voor de gemeente op het gebied van leefbaarheid.
- ziet erop toe dat de gemeente particulier initiatief stimuleert om het voorzieningenniveau in de kernen op peil te houden door voorwaarden te scheppen en de samenwerking tussen burgers, (semi-) overheid en bedrijfsleven aan te moedigen.
- stimuleert samenwerking van huisartsen, apothekers en specialisten. En ziet groepspraktijken als een aanwinst.

(semi-)overheid en bedrijfsleven, waar het CDA op inzet, zal een positieve bijdrage leveren aan de sociale cohesie en het voorzieningsniveau.

Zorgvoorzieningen worden steeds belangrijker. Het CDA wil stimuleren dat huisartsen, apothekers en specialisten als fysiotherapeuten en psychologen intensiever samenwerken. Het vormen van groepspraktijken zal hiervan een positief gevolg zijn.

Het CDA ziet multifunctionele gebouwen met zorg, commerciële diensten, (sport)-verenigingen en horeca als ontmoetingsplaatsen. Sociale samenhang en het verenigingsleven blijven van belang. Daarnaast zijn online verbanden van belang voor het contact tussen burgers in de regio. Het CDA wil dat de gemeente aan verenigingen en organisaties ruimte geeft om relevant te blijven en verwacht dat zij in staat zijn hun draagvlak steeds weer te vernieuwen; zij zullen steeds een wezenlijk onderdeel van de identiteit van onze gemeente zijn.

Voor veel mensen is het dorp, de stad of de buurt waarin zij wonen vooral een rustpunt in hun drukke en soms hectische leven. Werk en sociale contacten spelen zich vaak ook buiten de eigen woonplaats af. Het CDA wil dat er oog is voor nieuwe vormen van sociale cohesie ter aanvulling op bestaande maatschappelijke verbanden (bijv. burgernet).

Publieke ruimte

Publieke ruimte is voor veel mensen belangrijk. Een plein, winkelgebied of dorps huis zijn plaatsen om elkaar te ontmoeten. De publieke ruimten moeten toegankelijk zijn voor ouderen, kinderen en gehandicapten. Als dit wegvalt voor een bepaalde doelgroep, kan dat een gevoel geven van onveiligheid, doordat de sociale samenhang voor deze mensen dreigt weg te vallen.

Dorpen beschikken van nature over niet veel openbare ruimten. De dijken, wallen, kades, tiendwegen, donken en het water zijn de belangrijkste openbare ruimten. Hier komen inwoners elkaar tegen, kunnen zij hun 'ommetjes' maken. Deze openbare ruimten passen bij de dorpen, daar willen we zuinig op zijn. Het CDA wil de grote ergernissen wegnemen die men ervaart bij het gebruik van de openbare ruimte, zoals overlast

door hondenpoep, fout parkeren en dergelijke, om zo het gevoel van veiligheid en leefbaarheid te verbeteren. Dat betekent dat er voldoende automaten voor hondpoepzakjes en afvalbakken moeten zijn, om de ruimten schoon te houden. Vernielingen moeten worden tegengegaan. Het CDA wil het zicht op het landschap sparen en waar mogelijk uitbreiden. De aankleding van de openbare ruimte gebeurt met respect voor de omgeving en in samenwerking met de inwoners. Openbare ruimte heeft bij voorkeur streekeigen beplanting. Straatmeubilair moet noodzakelijk zijn, zoals lantaarnpalen, glasbakken, vuilnisbakken en bankjes. Deze moeten op logische plaatsen worden geplaatst.

Het CDA wil graag de inwoners zoveel mogelijk betrekken bij de (her)inrichting of het onderhoud van de publieke ruimte. Op particulier terrein worden particulieren, bedrijven, woningbouwcorporaties en scholen aangesproken en gestimuleerd om passende beplanting aan te leggen en daar ook verantwoordelijk voor te blijven. Zo kunnen scholen helpen met het herinrichten en onderhouden van pleintjes of plantsoenen.

Het CDA...

- wil fout parkeren bestrijden (door o.a. inzetten van BOA's)
- wil dat publieke ruimten toegankelijk zijn voor iedereen (ouderen, gehandicapten en kinderen)
- wil dat de inrichting en aankleding van de openbare ruimte gebeurt met respect voor de omgeving en in samenwerking met de inwoners.
- wil dat het zicht op ons karakteristieke landschap bewaard blijft.

Vrijwilligers en verenigingen

Het CDA staat voor een samenleving waarin mensen naar elkaar omzien. Zonder vrijwilligers kunnen we niet. Vrijwilligers en mantelzorgers hebben een voorbeeldfunctie; ze zijn de ruggengraat van de samenleving. De komende jaren, waarin mensen langer zullen moeten gaan werken, is voldoende beschikbaarheid van deze mensen van groot belang.

Het CDA ziet het als een gemeentelijke taak om het vrijwilligerswerk te stimuleren. Jongeren dienen te worden voorbereid op hun rol in de samenleving, ook hun extra inzet als vrijwilliger. Het CDA ziet de maatschappelijke stage hiertoe als een belangrijk instrument en wil kijken of de raadsfractie ook plaats kan bieden voor scholieren die een maatschappelijk stage moeten lopen. Vraag en aanbod van vrijwilligers moet beter op elkaar worden aangesloten door het verder uitbouwen van de online vrijwilligersbank.

Waardering voor vrijwilligers in de vorm van bijvoorbeeld een mantelzorgcompliment en/of een vrijwilligersdag stimuleren wij van harte. Het CDA wil

mantelzorgers actief ondersteunen, door bijvoorbeeld het bieden van respijtzorg (het tijdelijk ontlasten van mantelzorgers).

De gemeente Molenwaard kent een rijk verenigingsleven. Velen zetten zich daarvoor in. Het CDA ziet hier een grote taak voor de gemeente om ervoor te zorgen dat de verenigingen overeind blijven. Het subsidie- en tarievenbeleid dient naast de

Het CDA...

- wil mantelzorgers actief ondersteunen, door o.a. het bieden van respijtzorg (het tijdelijk ontlasten van mantelzorgers)
- wil dat jongeren worden geënthousiasmeerd om zich vrijwillig voor de samenleving in te zetten. En ziet de raadsfractie ook als geschikte stageplaats.
- stimuleert waardering in de vorm van een mantelzorgcompliment/vrijwilligersdag.
- wil onderzoeken of het mogelijk is vrijwilligers een kortingspas te geven (van plaatselijke ondernemers).
- zet zich ervoor in om een rijk verenigingsleven overeind te houden en wil meedenken over creatieve oplossingen voor het voortbestaan.
- wil de beperkingen opheffen die er voor mantelzorgers zijn.
- is voorstander van een periodiek overleg tussen verenigingen en gemeente (bijvoorbeeld door een verenigingsraad)

'Samenleven doen we samen'

subsidieverstrekking, nadrukkelijk ook de creativiteit en de eigen verantwoordelijkheid van de verenigingen te stimuleren. Hiermede bouwen we aan onze samenleving. Betrokkenheid bij de gemeenschap; bij de verenigingen; bij het dorp of de stad, het is van cruciaal belang voor een samenleving waarin iedereen meetelt.

Sport

Het CDA hecht veel waarde aan een bloeiend sportleven in de gemeente Molenwaard. Sporten is gezond, het leert jongeren om te gaan met regels, respect te ontwikkelen voor anderen en te werken in groepsverband. Er moeten daarvoor in de gemeente voldoende mogelijkheden zijn, vooral voor jongeren. Andere leeftijdscategorieën moeten echter niet worden uitgesloten, want sporten verbindt mensen en is voor iedereen belangrijk.

In de gemeente Molenwaard zijn er momenteel voldoende mogelijkheden om te sporten, en dat moet volgens het CDA ook zo blijven. Er moet geïnvesteerd worden in de mogelijkheden om te sporten. Er moeten voldoende trapveldjes zijn, maar ook genoeg sportvoorzieningen. Sport dient betaalbaar en bereikbaar te zijn, niet alleen voor de burgers in de gemeente Molenwaard, maar ook voor de sportverenigingen. De scholen moeten blijvend worden gestimuleerd om scholieren te laten sporten. Daarnaast is het van belang dat vrijwilligerswerk bij de sportverenigingen gestimuleerd wordt, met name onder

jongeren. Zij zijn immers de toekomst van de vereniging. Zonder vrijwilligers kan een sportvereniging niet bestaan.

Samenwerking tussen sportverenigingen is in bepaalde gevallen van belang om te kunnen voortbestaan. De gemeente stimuleert deze wijze van samenwerken. Sportverenigingen kunnen van elkaar leren, elkaar versterken en een goede gesprekspartner richting de gemeente zijn door zich in een sportraad te verenigen. Dit alles moet gepaard gaan met duidelijke communicatie tussen de sportvereniging en de gemeente Molenwaard.

Het CDA...

- vindt dat er genoeg faciliteiten moeten zijn om te sporten voor jongeren.
- wil vrijwilligerswerk onder jongeren stimuleren bij sportverenigingen.
- wil dat samenwerking tussen sportverenigingen gestimuleerd wordt (om voortbestaan te verzekeren)
- is voorstander van de instelling van een sportraad.

Cultuur en erfgoed

Binnen de cultuursector geeft het CDA prioriteit aan het behoud van het cultureel- en historisch erfgoed. Onze molens en boerderijen zijn niet alleen vanuit historisch en educatief oogpunt van belang, ze vertegenwoordigen ook een belangrijke toeristische en daarmee economische waarde voor de gemeente Molenwaard. Het CDA zal inzetten op de ondersteuning van particuliere initiatieven om erfgoed te behouden (bijvoorbeeld het onderhoud van historische boerderijen).

Met de molens van Kinderdijk heeft Molenwaard een wereldberoemde bezienswaardigheid in handen, maar ook een verantwoordelijkheid deze op duurzame wijze te onderhouden en te exploiteren. De groeiende toeristenstroom dient goed geleid te worden. Het gebied rond de molens is kwetsbaar en de groene ruimte daar verdient dan ook onze aandacht.

Daarnaast speelt kunst, waaronder ook muziek en zang, een belangrijke rol in onze samenleving.

Het CDA...

- wil dat de toeristisch attractieve molens van Kinderdijk op duurzame wijze geëxploiteerd en onderhouden worden.
- zet in op de ondersteuning van particuliere initiatieven om erfgoed te behouden (bijvoorbeeld het onderhoud van historische boerderijen).
- wil dat binnen de gemeenschap voldoende en betaalbare huisvestingsfaciliteiten voor het beoefenen van amateurkunst aanwezig zijn.

Amateurkunst dient bijvoorbeeld in toenemende mate als dagbesteding binnen de zorg. In het kader van het onderwijs of buitenschoolse activiteiten kunnen kinderen en jongeren zich doormiddel van kunst bewust worden van hun talenten en hun creativiteit. Ten slotte kent de gemeente Molenwaard een bloeiend cultureel verenigingsleven op het gebied van muziek en zang. Waar mogelijk zal het CDA deze rol van kunst en cultuur binnen de samenleving stimuleren. Huidige subsidiemogelijkheden dienen beschikbaar te blijven en binnen de gemeenschappen moeten voldoende en betaalbare huisvestingsfaciliteiten voor het beoefenen van amateurkunst aanwezig zijn.

Veiligheid

Dat de burgers zich veilig voelen in hun leefomgeving is belangrijk. Scholieren moeten veilig naar hun school of (sport)vereniging kunnen en ouderen mogen niet bang zijn om de straat op te gaan. Het is een kerntaak van de overheid, en dus ook van de gemeente, om criminaliteit te voorkomen. In de christendemocratische visie is dat een praktische vertaling van publieke gerechtigheid. De sociale samenhang moet gewaarborgd worden, want door afnemende samenhang tussen burgers, kan er een gevoel van onveiligheid ontstaan.

De veiligheid in de gemeente Molenwaard is op een aanvaardbaar niveau gekomen dankzij een stevig beleid. Maar er moet op verschillende punten, zoals vernielingen, overlast en inbraak, nog meer preventie

'Veiligheid: meer zichtbaar- heid en handhaving'

komen. Daarbij moet vooral worden ingezet op het verbeteren van de veiligheidsbeleving. Dat kan de gemeente niet alleen. Het CDA wil samen met verschillende actoren aan meer (gevoel van) veiligheid werken, zoals buurtverenigingen, politie, horecaondernemers, scholen, woningbouwcorporaties en betrokken burgers.

Tevens is het belangrijk dat er voldoende toezicht is op gebruiksvergunningen in de gemeente. Dit is bijvoorbeeld belangrijk om de gevolgen van een brand

te beperken. Ondernemers of aanbieders van voorzieningen die aantonen dat zij aan de regelgeving voldoen, kunnen toe met beperkt toezicht. De gemeente Molenwaard moet haar Regionale Crisisplannen op orde hebben, want als zich een calamiteit voordoet, moet er snel en adequaat gereageerd worden, om zo mensenlevens te kunnen redden. Ook het toezicht op milieuvergunningen is van belang voor het creëren van een veilige omgeving.

Het CDA...

- wil inzetten op verbetering van de veiligheidsbeleving.
- dringt er op aan om de buurtagent meer zichtbaar te laten zijn (meer op de fiets in plaats van de auto)
- wil meer handhaving van de (verkeers)regels
- wil dat er nog meer preventie komt op het gebied van vernielingen, overlast en inbraak.
- wil voldoende toezicht op gebruiksvergunningen. Ondernemers of aanbieders van voorzieningen die aantonen dat zij aan de regelgev-

Zorg, welzijn & Onderwijs

Gezin

Het CDA vindt familie- en gezinsleven van groot belang. In gezins- en familieverband groeien kinderen op tot verantwoordelijke deelnemers van de maatschappij. Goede gezinsrelaties en een degelijke opvoeding zijn essentieel voor een evenwichtige persoonlijke ontwikkeling, goede werk- en schoolprestaties en het meedoen aan sociale activiteiten. Het CDA staat achter de keuze voor een eigen leef- en gezinsvorm. Het CDA steunt het functioneren van het gezin door goede scholingsmogelijkheden, goede kinderopvang en door het bieden van mogelijkheden voor ontspanning en ontmoeting. Om de gemeente aantrekkelijk te houden voor gezinnen, letten we goed op de verkeersveiligheid, moet het woningaanbod aantrekkelijk zijn voor starters en doorgroeiers.

De beschikbaarheid van goede en betaalbare kinderopvang is in heel Nederland een knelpunt. Kinderopvang is financieel geen gemeentelijke zorgtaak, echter het CDA stimuleert particuliere initiatieven, zoals gastoudergezinnen en kinderdagverblijven via het toestaan van vestigingsmogelijkheden.

In de visie van het CDA zijn ouders/opvoeders primair verantwoordelijk voor de opvoeding van hun kinderen. De gemeente heeft echter de taak om hen daarbij te ondersteunen en te stimuleren, zeker bij de ouders/opvoeders die de aan hen gestelde verantwoordelijkheden niet waar (kunnen) maken. Signalen die erop (kunnen) wijzen dat het met kinderen of jongeren niet goed gaat, moeten serieus worden opgepakt. Het door de gemeente en hulpinstellingen 'achter de voordeur' ingrijpen is tegenwoordig een geaccepteerd fenomeen. Speciale aandacht moet worden gegeven aan die gezinnen

waar uitzonderlijke omstandigheden zich voordoen (bijvoorbeeld gedragsproblemen). Het CDA vindt dat in die gevallen de gemeente krachtig moet ondersteunen. Bij ernstige problemen mag deze hulp niet vrijblijvend zijn. Gemeenten, jeugdzorg en andere hulpverlenende instanties moeten adequaat samenwerken en tijdig handelen waar nodig. Daarom ondersteunt het CDA de centra voor Jeugd en Gezin (CJG). Deze centra moeten laagdrempelig zijn en dichtbij de bevolking staan. Ze zouden bijvoorbeeld een contactpunt op de scholen kunnen hebben. Het CDA zal de inhoudelijke trends en ontwikkelingen rond het vormgeven van de CJG nauwlettend in de gaten houden en daar waar nodig de gemeente tot actie

Het CDA...

- **Vindt dat de gemeente krachtig moet ondersteunen wanneer ouders problemen ondervinden bij de opvoeding van hun kinderen.**
- **ondersteunt de centra voor Jeugd en Gezin. En kiest voor dichtbij en laagdrempelig.**
- **stimuleert particuliere initiatieven zoals gastoudergezinnen en kinderdagverblijven via het toestaan van vestigingsmogelijkheden.**
- **Wil meer aandacht voor verkeersveiligheid**

oproepen. Het is van belang dat iedereen weet waar het CJG te vinden is. De gemeente moet de bekendheid en laagdrempeligheid van het CJG via gerichte voorlichting stimuleren.

Jongeren

Nogal wat jongeren met een hoog opleidingsniveau verlaten de streek om elders werk te vinden. Dit gaat ten koste van koopkracht en talent dat niet meer beschikbaar is voor ons lokale en regionale verenigingsleven. Het CDA wil deze zogenaamde 'brain drain' een halt toeroepen. De kenniseconomie in onze streek moet tot grotere groei gebracht worden. Uiteraard is dit in de eerste plaats een zaak voor het particulier initiatief, maar de overheid moet dit faciliteren en grote ambitieuze doelen stellen. Zo wil het CDA zich inzetten voor de verwezenlijking van een goed glasvezelnet waarop in 2014 elk huis en elk bedrijf aangesloten kan zijn. De strategische ligging van ons gebied en de aanwezigheid van succesvolle pioniers bieden uitstekende kansen voor innovatief ondernemerschap. De mogelijkheden om wonen en werken te combineren in de vorm van 'bedrijf aan huis' worden verruimd. Tevens moet ingezet worden op goed openbaar vervoer. Ook moeten we onze jongeren perspectief bieden in de woningmarkt.

Het jongerenbeleid van de gemeente moet nog meer aandacht krijgen. Enerzijds om participatie en ontplooiing mogelijk te maken en anderzijds om ontsporing te voorkomen. Er moet actief beleid worden gevoerd binnen de gemeente om jongeren bij de samenleving te betrekken. Het gemeentebestuur moet in de ogen van het CDA, de jeugd meer betrekken bij beleidsontwikkelingen die hen treft. Het CDA wil dat de gemeente blijft zoeken naar mogelijkheden om met jongeren in contact te treden en te blijven. Dit kan via de sociale media, gesprekken, evenementen, etc. Verenigingen zijn hierbij onmisbaar. Het CDA hecht aan een periodiek overleg tussen gemeente en organisaties gericht op de jeugd. Ook wil het CDA het contact met jongeren bevorderen via de jongerenwerkers en wil daarom meer uren voor deze jongerenwerker. Jongeren moeten een vaste vertegenwoordiging hebben in dorp en/of wijkraden of klankbordgroepen en zo onderdeel uitmaken van georganiseerd overleg.

Jongeren verdienen een eigen plek in de buurt of wijk. De gemeente kan dit stimuleren door het aanleggen van bijvoorbeeld speeltuintjes, sportveldjes, skatebanen, enzovoort. Dit past in de visie van het CDA dat jongeren recht hebben op een eigen plek in de lokale samenleving.

Het CDA...

- **wil meer aandacht voor het jongerenbeleid, inclusief goede en eigen-tijdse communicatie**
- **is voorstander van de vertegenwoordiging van jongeren in dorpsraden.**
- **wil jongeren betrekken bij beleidsontwikkeling die hen treft.**
- **wil een periodiek overleg tussen gemeente en organisaties die zich op jongeren richten.**
- **wil een glasvezelnet waar elk huis op is aangesloten.**
- **wil voortzetting van project 'verzuip jij je toekomst?!'.**
- **wil meer uren voor de jongerenwerker.**
- **kiest voor betaalbare starterswoningen voor jongeren (door CPO en starterslening)**

‘Jongeren een plek geven in Molenwaard’

Het CDA hecht veel waarde aan het voorkomen van ontsporing. Hierbij zijn school, maatschappelijk werk, het jeugdpreventieteam, het Regionaal Bureau Leerplicht en de Centra voor Jeugd en Gezin onmisbaar. Het CDA vindt verder dat excessief alcoholgebruik en gebruik van soft- en harddrugs door jongeren en de overlast en vernielingen die daarmee vaak gepaard gaan, moet worden teruggedrongen. Daarbij is een strikte handhaving van wetten en regels niet voldoende. Preventie, voorlichting en extra aandacht voor de rol van de ouders zijn onmisbaar. Het project ‘Verzuip jij je toekomst?!’ lijkt de eerste positieve preventieve effecten te hebben. Het CDA vindt dat dit project moet worden voortgezet. Met de nieuwe drank- en horecawet komt de handhavingstaak bij de gemeente te liggen. Er moet volop worden ingezet op de controle van de verkoop van alcohol onder de 16 jaar in supermarkten, horecagelegenheden, sportkantines en evenementen. Bij overtreding van deze regels wordt de vergunning ingetrokken of niet meer verleend. Illegaal gebruik, in de openbare ruimte of in semi-openbare gelegenheden als ‘keten’, wordt actief bestreden.

Onderwijs

Iedereen moet de mogelijkheden krijgen zich te ontplooiën. Ieder mens, met zijn of haar gaven en talenten, heeft onderwijs nodig dat op hem of haar is afgestemd. Het CDA is van mening dat onderwijs voor iedereen dichtbij moet zijn. Zowel het bijzonder onderwijs als het openbaar onderwijs moeten worden ondersteund. Het CDA hecht aan de vrijheid

van onderwijs, waarbij ouders de school kunnen kiezen die past bij hun godsdienstige of levensbeschouwelijke overtuiging. Het CDA streeft naar het realiseren van passend onderwijs voor ieder kind op elke basisschool. Scholen die aanpassingen moeten aanbrengen om dit mogelijk te maken, dienen financieel gecompenseerd te worden. Tegelijkertijd beseft het CDA zich dat in voorkomende gevallen het speciaal primair onderwijs nodig zal blijven. Het leerlingenvervoer naar het speciaal primair onderwijs buiten de gemeente of binnen de gemeente in een kern op afstand, bijvoorbeeld bij een leerprobleem of handicap, moet worden gesubsidieerd. Ouders moeten gestimuleerd worden om hun kinderen naar scholen in onze eigen kernen te sturen. Dit is goed voor de sociale samenhang in de dorpen en stad. Ouders kunnen het vervoer ook prima zelf organiseren met een vergoeding van de gemeente waarop zij wettelijk gezien recht hebben. Indien de Onderwijsinspectie constateert dat een school slecht presteert en niet voldoet aan de kwaliteitseisen, moet door de rijksoverheid worden ingegrepen.

Het CDA is ervan overtuigd dat het basisonderwijs en voortgezet onderwijs in de diverse kernen vraagt om goede onderwijshuisvesting. Actuele beheer- en onderhoudsplannen, realistische leerlingenprognoses alsook voldoende reserveringen, zijn daartoe noodzakelijk. Waar mogelijk vindt decentralisatie plaats van middelen voor huisvesting, zodat schoolbesturen en -directies zelf beslissingen kunnen nemen. Dit alles in goed overleg met de schoolleiding. Van belang is ook dat bij de omvang van scholen, groepen

en klassen, de kwaliteit van het onderwijs voorop staat. Leerlingen moeten voldoende persoonlijke aandacht en begeleiding kunnen krijgen zodat vroegtijdig signalen worden opgepikt en problemen worden voorkomen.

Het CDA pleit voor het principe 'brede school' als samenwerkingsverband tussen organisaties in een dorp of stad op het gebied van onderwijs, zorg en welzijn. Als in een brede school verschillende scholen samenwerken, dan hecht het CDA er waarde aan dat scholen hun eigen identiteit kunnen behouden. Het CDA ziet het verbreden van de zorgfunctie van de

school als middel om de sociale samenhang te versterken. Multifunctioneel gebruik van de scholen moet worden bevorderd. Uitgangspunt is wel dat een school een school blijft. Het CDA streeft naar goed overleg tussen de lokale schoolbesturen en de gemeente. Het CDA ziet scholen niet los van hun maatschappelijke omgeving. Omdat de bestuurlijke rol van de gemeente ten aanzien van het onderwijs is veranderd, moet zij vooral samenwerking tussen scholen en instanties stimuleren. Denk bijvoorbeeld aan: achterstandenbeleid, voortijdig schoolverlaten, terugdringen van ongeoorloofd schoolverzuim, praktijkonderwijs, voor- en naschoolse opvang, peuterspeelzaalwerk, volwasseneneducatie. Daarom is ook het in stand houden van school-maatschappelijk-werk belangrijk. Omdat opvoeding en educatie in elkaars verlengde liggen, vindt het CDA het belangrijk dat ouders bij de school worden betrokken.

Kinderen kunnen al op jonge leeftijd gestimuleerd worden in het meedoen in de samenleving. Het CDA wil in samenwerking met de scholen in de gemeente projecten over lokale democratie opzetten. Kinderen leren zo de werking van de gemeente kennen en leren beargumenteren. Dit kan voor kinderen spelenderwijs een opstap zijn naar latere deelname in wijk- en dorpsoverleggen.

Het CDA...

- wil dat in iedere kern onderwijs mogelijk moet zijn en wil ouders stimuleren om hun kind naar school te sturen in de eigen dorp of stad.
- streeft naar het realiseren van passend onderwijs voor ieder kind op elke basisschool. De gemeente maakt dat eventueel mogelijk door begeleiding uit de WMO in de school. Tegelijkertijd beseft het CDA zich dat in voorkomende gevallen het speciaal primair onderwijs nodig zal blijven.
- is voorstander van het principe 'brede school' als samenwerkingsverband tussen organisaties in een kern op het gebied van onderwijs, zorg en welzijn.
- pleit voor veilige fietsroutes naar scholen.
- wil samen met scholen projecten opzetten over lokale democratie.

Jeugdzorg is een nieuwe taak die van de provincie naar de gemeenten komt. Het CDA vindt het belangrijk dat deze taak opgepakt wordt vanuit het principe 1 gezin – 1 plan. Verder zal gezorgd moeten worden voor geïntegreerde preventieve aanpak, samen met het onderwijs van Jeugdzorg, WMO en WNV in de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden.

Fietsroutes naar school moeten veilig zijn. Het CDA is van mening dat de gemeente hier een taak heeft om knelpunten te signaleren en in overleg met betrokken instanties, zoals waterschap Rivierenland, deze op te lossen. Ook het openbaar vervoer naar het vervolgonderwijs buiten de gemeente moet van voldoende kwaliteit zijn.

Zorg en welzijn

De zorg moeten we “gezond” houden. De grote uitdaging voor het CDA is om die zorg voor iedereen goed, toegankelijk en betaalbaar te houden.

Nu er steeds meer op het bordje van de gemeente komt te liggen, zal het CDA de ontwikkelingen met onverminderde aandacht volgen en de eventuele gevolgen voor de inwoners van de gemeente Molenwaard aan de orde stellen.

Belangenbehartiging is noodzakelijk om “zorg op maat” aan te kunnen bieden en informatie over de uitvoering te ontvangen. Het CDA stimuleert een lokaal/regionaal platform van cliëntenparticipatie. Het CDA streeft met de decentralisatie van de begeleiding naar een uitvoering waarin de vraag van de burger centraal staat. In de voorbereiding en uitvoering van deze nieuwe verantwoordelijkheid maakt de gemeente gebruik van de kennis en expertise van cliëntenorganisaties, aanbieders en van MEE. Er mag niemand tussen wal en schip vallen. Voor de vragen en voorzieningen van specifieke groepen van mensen met een specifieke beperking kan de gemeente gebruik maken van regionale voorzieningen. Het CDA wil het persoonsgebonden budget in de uitvoering van de WMO behouden. Dat komt de eigen regie en zelfredzaamheid van burgers ten goede om algemene voorzieningen in stand te houden gaan die, wanneer passend, voor een individuele voorziening. Voor burgers met een complexe zorgvraag biedt de gemeente onafhankelijke cliëntondersteuning. Het CDA streeft in alle decentralisaties en regelingen naar

integraal werken, minder verkokering en bureaucratie.

Mensen worden steeds ouder. Ook ouderen zijn in de eerste plaats verantwoordelijk voor hun leefsituatie. Waar nodig verstrekt de gemeente hulp. Het doel is dat de oudere zolang mogelijk in de samenleving kan participeren. In dat kader zal het CDA erop toezien dat de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) ruimhartig wordt uitgevoerd. De beperkte mobiliteit en zelfstandigheid van ouderen en van mensen met een zorgvraag, zal waar mogelijk moeten worden gecompenseerd. Prioriteit heeft een snelle afhandeling van de aanvraag. Daarnaast moet de openbare ruimte, voor zover mogelijk, zo worden ingericht dat mensen met een beperking hiervan gebruik kunnen maken net als ieder ander.

Het CDA...

- **blijft zich inzetten dat zorg voor iedereen toegankelijk en betaalbaar is.**
- **is voorstander van belangenbehartiging door één platform.**
- **vindt dat ouderen zo lang mogelijk thuis moeten kunnen blijven wonen en kunnen meedoen in de samenleving.**
- **staat voor een ruimhartige uitvoering van de WMO.**
- **stimuleert de bouw van meergeneratie- en mantelzorgwoningen en wil zich ervoor inzetten dat mensen met een (verstandelijke) beperking in eigen dorp of stad kunnen blijven wonen.**
- **zet zich in voor een toegankelijke openbare ruimte voor mensen met een beperkingen.**

Het CDA staat achter de keuze voor een eigen leef- gezinsvorm. Vanuit die gedachte dient de mens in staat te worden gesteld te kiezen voor een daarbij passende woonvorm. Het bouwen van meergeneratiewoningen en mantelzorgwoningen zal door het CDA worden gestimuleerd. Waar mogelijk wil het CDA bevorderen dat mensen met een (verstandelijke) beperking in het eigen dorp of in de eigen stad kunnen blijven wonen. Mensen met een functionele beperking of handicap verdienen ondersteuning indien daartoe de behoefte bestaat. Ook hier is het (zo mogelijk) zelfstandig kunnen zijn en het zelf kunnen beslissen essentieel.

Sociaal Beleid

Het CDA streeft naar een samenleving die sociaal en maatschappelijk gezond is. “Werk” is de beste vorm van sociale zekerheid.

Daarom heeft de bestrijding van werkeloosheid onder jongeren een hoge prioriteit. Jongeren zonder diploma moeten de kans krijgen om eventueel in een leer/ werktraject alsnog een startkwalificatie te halen. Goede contacten en structureel overleg met het bedrijfsleven is noodzakelijk.

We staan aan de vooravond van de invoering van de Wet Werken Naar Vermogen (WWNV). Een gigantische operatie, vergelijkbaar met de invoering van de WMO. Met minder middelen zal de gemeente meer mensen aan een baan moeten helpen. Er zal een groep zijn die zo’n lage verdien capaciteit heeft dat ze op de arbeidsmarkt geen plek kan vinden. Als er bij een

werkgever geen plaats gevonden wordt, dient voor hen een goede beschut werken voorziening te blijven bestaan. Wanneer er in het geheel geen verdien capaciteit aanwezig is, moet aansluiting worden gevonden bij dagopvang vanuit de middelen uit de WMO, zodat het participatiebeginsel vanuit die ondersteuning vorm kan krijgen. Het CDA wil dat de gemeente met het aanstellen van mensen met een beperking het goede voorbeeld geeft. Daarnaast zal de gemeente met een sociaal aanbestedingsbeleid bevorderen dat mensen met een beperking ook door opdrachtnemers worden ingezet.

Alleenstaande ouders met jonge kinderen dienen te worden ontzien.

Voor sommige mensen is de weg naar werk definitief afgesloten. Binnen de wettelijke mogelijkheden zet het CDA zich in voor een ruimhartig sociaal beleid. Inzet is de financiële ondersteuning van mensen met een inkomen tot 110% bijstandsniveau, bijvoorbeeld door middel van schuldhulpverlening, kwijtschelding van gemeentelijke heffingen en goed minimale beleid.

Het CDA vindt dat de gemeente niet *alleen* moet zoeken naar oplossingen voor armoede. Het maatschappelijk middenveld zal gesprekspartner moeten zijn (kerken, vrouwengroepen, scholen, gehandicaptenorganisaties enzovoort). Signalering van armoede is belangrijk.

Goede afstemming tussen sociaal beleid, minimaal beleid, WMO, WWNV en schuldhulpverlening kan van doorslaggevende betekenis zijn voor het meedoen in de samenleving en het vinden van werk.

Het CDA...

- **wil kansen bieden aan jongeren zonder diploma, bijvoorbeeld via leer/werktraject of startkwalificatie.**
- **vraagt speciale aandacht bij het invoeren van de WWNV voor mensen met zeer lage arbeidscapaciteit.**
- **wil dat de gemeente het goede voorbeeld geeft door mensen met een beperking aan te nemen en te kiezen voor sociaal aanbestedingsbeleid.**
- **wil alleenstaande ouders met jonge kinderen ontzien.**
- **is voorstander van ondersteuning bij inkomen tot 110% bijstandsniveau.**

Economische ontwikkeling

Werkgelegenheid

Ontwikkelingen

De economische en financiële crisis in een groot deel van de wereld zal na de totstandkoming van de nieuwe gemeente Molenwaard nog niet voorbij zijn. Nederland heeft een open economie vanwege de vele handelscontacten met het buitenland. Economische groei en de ontwikkeling van de werkgelegenheid zijn daarmee onderhevig aan factoren die voor een deel buiten het invloedsterrein van de individuele gemeente liggen.

De gemeente kan echter wel mede bijdragen aan goede randvoorwaarden voor economische ontwikkeling. Het CDA wil inzetten op samenwerking tussen burgers, overheid en bedrijfsleven. Deze samenwerking heeft als doel om samen nieuwe richtingen te vinden om de sociale samenhang in het gebied vorm te geven, de economie goed te laten functioneren en werkgelegenheid te creëren dan wel vast te houden. Samen met andere gemeenten in de Alblasserwaard en Vijfherenlanden moeten we werken aan een arbeidsmarktbeleid, waarbij overheid, bedrijfsleven en onderwijs als partners moeten optrekken. Hierdoor blijven jongeren hopelijk voor het gebied behouden en blijven voorzieningen in stand. Bedrijven die verankerd zijn in de regio worden gekoesterd, juist omdat zij de meeste binding hebben met de streek en met hun personeel.

Het CDA wil een goed gemeentelijk ondernemersklimaat ontwikkelen, onder meer door het realiseren van een (digitaal) bedrijvenloket, zodat ondernemers snel en effectief geholpen kunnen worden. Verder streeft het CDA naar het opzetten van accountmanagement binnen de ambtelijke organisatie zodat bedrijven rechtstreeks contact hebben over vraagstukken die verder gaan dan die het bedrijvenloket behandelt.

Het CDA vindt de inbreng van ondernemers zeer belangrijk. Het stimuleert een gemeente om meer vraaggericht te gaan werken. Intensief contact met de ondernemersorganisatie is daarvoor een noodzakelijke voorwaarde. Hierbij valt te denken aan periodiek overleg met de ondernemers in de gemeente, met als doel de dienstverlening te verbeteren.

Het is al eerder aan de orde geweest: de ICT infrastructuur dient te behoren tot een van de beste in Nederland om zo thuiswerken/nieuwe werken te stimuleren. Dit om ons gebied nog aantrekkelijker te maken om te wonen en het aantal forenzen terug te brengen.

Het CDA wil waar mogelijk maatschappelijk verantwoord ondernemen stimuleren. Hierin dient de

Het CDA...

- wil een (digitaal) bedrijvenloket en accountmanagement bij de gemeente.
- stimuleert periodiek overleg tussen gemeente en ondernemers in Molenwaard.
- vindt dat de ICT infrastructuur van hoogwaardige kwaliteit moet zijn.
- respecteert de zondag als rustdag.
- stimuleert maatschappelijk verantwoord ondernemen.

gemeente Molenwaard zelf het goede voorbeeld te geven door te kiezen voor duurzame oplossingen en maatregelen welke het energieverbruik verminderen. De nieuwe gemeente Molenwaard dient alle medewerking te verlenen aan economische ontwikkelingen, maar deze dienen wel getoetst te worden op sociaal-maatschappelijke en ecologische effecten. Om grenzen te stellen aan de 24-uurs economie wil het CDA de zondag als christelijke rustdag respecteren. Rust is een kernwaarde van het gebied en moet dat ook blijven.

Bedrijventerreinen

Daar waar mogelijk worden eerst bedrijventerreinen geherstructureerd alvorens nieuwe worden aangelegd. In de nieuwe gemeente wordt het aanbod van bedrijfsterreinen groter, waardoor bedrijven minder snel naar een andere gemeente zullen vertrekken. Behoud van groeiende ondernemingen binnen Molenwaard kan door ruimte te reserveren voor lokale ondernemers.

Afstemming in de regio is van groot belang om versnippering van bedrijfsterreinen tegen te gaan. Ongebreidelde groei van bedrijventerreinen, kantoorlocaties en winkelgebieden is niet wenselijk. Goede afspraken in regionaal (Alblasserwaard/Vijfheerenlanden) verband hierover zijn van belang.

Bedrijventerreinen dienen naast goed bereikbaar, ook goed onderhouden en veilig te zijn. Daarnaast stimuleert het CDA een "groene" afwerking van de (bedrijven)terreinen in overleg en samenwerking met natuurorganisaties.

Het CDA...

- wil ruimte voor lokale ondernemingen op onze bedrijfsterreinen.
- wil groene afwerking van bedrijventerreinen

Detailhandel

Een gezonde detailhandel is belangrijk voor de leefbaarheid van onze nieuwe gemeente Molenwaard en de kernen in het bijzonder. De gemeente moet een actief en voorwaardenscheppend beleid voeren met als doel het behoud en de uitbreiding van de voor-

zoningen op lokaal niveau. Nieuwe bedrijvigheid dient ondergebracht te worden in de bestaande winkelgebieden in de kern. Dit leidt tot meer aantrekkingskracht van de bestaande gebieden, waar alle ondernemers bij gebaat zijn. Daarnaast dient de gemeente ruimte te geven voor het uitbreiden en/of verbeteren van de bestaande winkelgebieden. Indien plannen van startende of uitbreidende ondernemers aantasting van kernwaarden van het gebied ten gevolge hebben, in het bijzonder in het open landschap, kan daaraan echter geen medewerking worden verleend. Van een startende of verbredende ondernemer mag een visie en een plan van aanpak worden verlangd.

Het CDA...

- zet zich in voor vernieuwing van het winkelgebied in Streefkerk en onder andere winkelcentrum 'Kleiburg' en het winkelcentrum Planetenlaan in Nieuw-Lekkerland.
- wil in het Woon-Leefhart "Langerak-Nieuwpoort" ruimte bieden aan een supermarkt.
- wil versnippering van detailhandel voorkomen.

Recreatie & Toerisme

Toerisme is mondiaal een belangrijke groeisector en ook in Nederland neemt de economische betekenis van de sector recreatie en toerisme toe. Het plattelandstoerisme is op het Nederlandse platteland één van de belangrijkste groeisectoren. Toerisme is bij uitstek geschikt om een bijdrage te leveren aan een ecologisch verantwoorde economische ontwikkeling. Het agrarische cultuurlandschap met bijbehorende natuur ligt er niet alleen om te behouden, maar ook om van te genieten. Verdere ontwikkeling van fiets- en wandelpaden en routes, en het bevorderen van dagtoerisme kunnen bijdragen aan deze verantwoorde economische ontwikkeling.

'Toerisme die zich kenmerkt door duurzaamheid, kleinschaligheid en rust'

De rol van overheden op het gebied van toerisme verandert: waar zij voorheen vooral het beleid bepaalden en vervolgens toezicht hielden op de naleving daarvan, moeten overheden een meer stimulerende en ontwikkelingsgerichte rol gaan spelen. Overheden moeten gaan denken in kansen en openstaan voor initiatieven van onderop. Daarnaast is een goede samenwerking tussen de diverse overheden en tussen overheden en andere partijen van belang. De gemeente Molenwaard dient hierop in te spelen.

Met de wereldberoemde molens van Kinderdijk, het prachtige vestingstadje Nieuwpoort en de pittoreske dorpen, het fraaie veenweidelandschap met de veenstromen van de Binnenwaard en de prachtige uitzichten op de brede rivier heeft Molenwaard recreanten veel te bieden. Het CDA wil toerisme als

(nieuwe) bedrijfstak dan ook krachtig bevorderen. Dat vereist goed openbaar vervoer, uitbreiding van fietspaden en soepele vestigings- en exploitatievoorwaarden voor zowel bestaande als nieuwe ondernemers. Bij de uitwerking van het ruimtelijk beleid zal de gemeente zich ervoor moeten inzetten dat de recreatieve ontwikkelingen inclusief water-toerisme, blijven passen in het landschap. Het CDA streeft vooral naar vormen van toerisme die zich kenmerken door duurzaamheid, kleinschaligheid en rust.

Het CDA is bij uitstek de partij die staat voor mensen samen dingen laten bereiken. Op het gebied van recreatie en toerisme kiest het CDA er voor om organisatie, mensen, ondernemers en overheden bij elkaar te brengen. Dit kan door middel van een overlegplatform voor de recreatiesector te creëren.

Het CDA...

- wil de gebiedskwaliteiten beter benutten en zo het toerisme in regioverband bevorderen om zo een groene vrijetijdsgemeente worden.
- wil dat de gemeente samen met diverse organisaties (zoals Den Hâneker en SWEK) op het gebied van toerisme een visie en beleid gaan ontwikkelen.
- wil ondernemers met recreatieplannen helpen door middel van het opzetten van een speciaal loket (vergelijkbaar met de gemeente De Ronde Venen).
- Wil goede marketing en promotie van onze (landelijke) omgeving

Het doel is om hiermee vernieuwing en samenhang te stimuleren. Ondernemers kunnen hun aanbod beter op elkaar afstemmen, combinatiearrangementen maken en met elkaar tot nieuwe initiatieven komen (kruisbestuiving).

Duurzaamheid en milieu

Rentmeesterschap in al haar facetten is een dragend principe van de Christendemocratie en is breder dan alleen duurzaamheid. Rentmeesterschap houdt zich bezig met het integer en intact overdragen aan toekomstige generaties van wat voorhanden is – aarde, schepping, natuur, biodiversiteit, milieu en landschap – en ook met de rechtvaardige verdeling van al hetgeen de aarde voortbrengt. Rentmeesterschap is aldus bij uitstek een zaak van lange termijn.

Gemeentelijk milieu- en klimaatbeleid wordt samen met bedrijven, maatschappelijke organisaties en instellingen vorm gegeven. In dat beleid ligt de nadruk op de energiebesparing die voor burgers en bedrijven te behalen valt dankzij investeringen in duurzaamheid. Onze lokale overheid zal daarnaast zelf een voorbeeldfunctie moeten vervullen als het gaat om rentmeesterschap. Dit door verbruik te verminderen (CO₂ neutrale huisvesting), grondstoffen te hergebruiken (afvalscheiding, gebruik van regenwater) en te zoeken naar milieuvriendelijke alternatieven (groene stroom, LED verlichting).

Het CDA kiest ervoor om de gemeente Molenwaard vóór 2018 CO₂ neutraal te laten opereren (dit ook in het kader van de millenniumdoelen). Duurzaamheid wordt opgenomen als criterium in het gemeentelijk aanbestedingsbeleid. Het CDA kiest ervoor om energiearme of energie neutrale huizen te bouwen dan wel de bouw hiervan te stimuleren bij woningbouwcoöperaties en projectontwikkelaars.

Het CDA streeft ernaar de agrarische sector innovatiever te maken op het gebied van duurzaamheid door het stimuleren van CO₂ neutraal ondernemen. Gedacht kan worden aan het initiëren van een collectieve biomassa- en mestvergisting centrale om de emissie (van mest) sterk te reduceren, vergisting is qua gasopbrengst minder interessant. Hier dient gekeken te worden of er gebruik gemaakt kan worden van de kennis van de Gas Unie.

Het CDA wil ruimhartig stimuleren, faciliteren en

samenwerken met (collectieve) particuliere duurzaamheidsinitiatieven zoals Blauwzaam. Ook het streven naar een uitstekende ICT-infrastructuur past in dit duurzaamheidsbeleid: door thuiswerken te stimuleren, kan het aantal forenzen afnemen.

Wie rentmeesterschap hoog in het vaandel heeft staan, is verplicht actief aan duurzaamheid te werken. Daarom wil het CDA ook op dit terrein een grote ambitie stellen. Uiteindelijk moet de streek vergaand in zijn eigen energiebehoefte voorzien door besparing, hergebruik, inzet van zonnecellen en –collectoren, biogas e.d.. Ook windmolens passen hierbij, maar dan wel langs de randen van het gebied bij grote infrastructuren, om horizonvervuiling zoveel mogelijk te beperken. Het CDA wil het gebruik van aardwarmte en warmte/krachtkoppeling stimuleren. Zeker is dat het tot innovatieve bedrijvigheid leidt en veel werkgelegenheid oplevert, maar ook tot een duurzame toekomst.

Het CDA wil het bundelen van kennis en deskundigheid binnen de gemeente wat dan samenkomt in een bestuurlijke werkgroep ontwikkelingssamenwerking en die te ondersteunen in termen van ontwikkeling en geld.

Het CDA...

- **kiest ervoor om de gemeente Molenwaard voor 2018 CO₂ neutraal te laten opereren**
- **wil de agrarische sector innovatiever maken, door het stimuleren van CO₂ neutraal ondernemen.**
- **wil duurzaamheid opnemen als criterium in het gemeentelijk aanbestedingsbeleid.**
- **kiest ervoor om energiearme of energie neutrale huizen te bouwen dan wel te stimuleren bij woningbouwcoöperaties en projectontwikkelaars.**

Ruimte, Wonen & Duurzaamheid

Ruimtelijke ordening

Het gaat bij ruimtelijke ordening om het scheppen van een zo goed mogelijk evenwicht tussen wonen, werken en recreëren, tussen economische en ecologische functies. Het is een belangrijk instrument om leefbaarheid in gemeenten in stand te houden en te bevorderen.

Molenwaard is een aantrekkelijk gebied met aantrekkelijke en onderscheidende woningen en woonmilieus. Het is van belang dat er voldoende woningen zijn voor mensen die zich hier willen vestigen. Een volkshuisvestingsbeleid gericht op 'migratiesaldo 0' is nodig, niet om te voorkomen dat het bevolkingsaantal te hard groeit, maar juist om te bevorderen dat de bevolking zo min mogelijk krimpt. Hierbij moeten we innovatief zijn. Het CDA is voor invoering van het 'dorps bouwen' (zie de bijlage), landschappelijk wonen en voor actieve benutting van vrijkomende (agrarische) bedrijfsgebouwen in de dorpskernen en langs de linten. Zowel bij herstructurering en vernieuwing als bij uitbreiding wordt gestreefd naar hoge ruimtelijke kwaliteit. Een rijkdom aan historisch erfgoed is uitgangspunt en inspiratiebron voor dorpsontwikkelingen. Verrommeling van het landschap is uit den boze.

Alle ruimte is er voor vernieuwende agro business en lokale bedrijven. Jongeren profiteren van grotere economische dynamiek. Kernen krijgen meer nieuwe bewoners door vormen van landschappelijk wonen. Recreatie wordt een nog belangrijker bron van werkgelegenheid en inkomsten, wellness en horeca zijn daarbij belangrijke sectoren. Belangen van bewoners, ondernemers en het landschap worden op elkaar afgestemd zodat multifunctioneel ruimte gebruik gerealiseerd kan worden.

Het open gebied van Molenwaard is dan ook het best

te kenschetsen als "vitaal platteland" waarin vernieuwing in de landbouw hand in hand gaat met landschappelijk wonen en op bezoekers gerichte economische activiteiten.

De rol van de lokale overheid verschuift van een bepalende en uitvoerende partij naar een rol die bestaat uit het samenbrengen en samenwerken met burgers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en bedrijven om dingen voor elkaar krijgen.

Zorg voor landschap en natuur

Een aantrekkelijk landschap in een vitaal buitengebied is een noodzaak voor de inwoners die hier hun bestaan vinden, maar ook een vereiste voor de verdere ontwikkeling van toerisme en recreatie en tevens vanwege de ecologische betekenis.

Zowel de aantrekkelijkheid van het landschap in het buitengebied als de vitaliteit van het buitengebied zijn, naar de overtuiging van het CDA, het meest gebaat bij een functioneel grondgebruik. Het buitengebied mag van het CDA géén openluchtmuseum worden. Ook het onderhoud van het landschap is het meest gebaat bij een functioneel grondgebruik.

Om een vitaal buitengebied te kunnen realiseren, is het volgende nodig:

- Ruimte voor vernieuwing en verbreding van de agrarische productie en voor de ontwikkeling van duurzame nieuwe economische activiteiten, die passen bij het karakter van de omgeving.

- In het kader van de herstructurering van het platteland is een verruiming van de bestemmingsmogelijkheden voor vrijkomende agrarische gebouwen noodzakelijk, mits de bestemming en de activiteiten duurzaam zijn en passen bij het

karakter van de omgeving.

Een uitbreiding van die toeristisch-recreatieve activiteiten die passen in een geïntegreerd toeristisch aanbod van hoge kwaliteit, dat zich over de gemeente- en landsgrenzen heen uitstrekt.

In het buitengebied vormen landbouw, natuur en recreatie de hoofdfuncties. Een goede samenhang tussen de agrarische sector en het behoud van natuurwaarden is belangrijk. De ontwikkelingen op het gebied van landbouw en van recreatie moeten er volgens het CDA daarom op gericht worden, dat een evenwicht ontstaat waarbij een duurzame, concurrerende agrarische sector, natuur, recreatie en nieuwe, passende economische bedrijvigheid in onderlinge samenwerking ten volle tot hun recht komen. Het CDA is van mening dat een agrariër niet alleen voedsel produceert, maar ook landschap, en wel een bijzonder gewaardeerd landschap. De agrariër is degene die door levering van groene diensten zoals natuur- en landschapsbeheer en het vergroten van toegankelijkheid van gronden voor recreatie een grote bijdrage kan leveren aan het landschap.

Landbouw

De hoogstaande melkveesector in Molenwaard staat als gevolg van de afschaffing van de melkquota voor grote veranderingen. Er zal nog meer differentiatie ontstaan tussen steeds grotere bedrijven die tegen lage kosten veel melk produceren en aan de wereldmarkt leveren en anderzijds kleinere bedrijven die zich verbreden met andere economische activiteiten om een goed gezinsinkomen te kunnen verwerven. Beide ontwikkelingen moeten via provinciale, regionale en lokale structuurvisies worden gefaciliteerd.

Voor het CDA is het open veenweidelandschap dat in de loop der eeuwen door de boeren is vormgegeven een belangrijke kernwaarde voor Molenwaard. De agrariër is bij uitstek degene die het buitengebied in stand kan houden door rendabel gebruik te maken van de open ruimte, natuurbeheer, verbreding en energieproductie. Door een positieve bijdrage te leveren aan duurzaamheid, dierenwelzijn, het landschap en rekening te houden met de samenleving verdient de agrariër alle ruimte om die taak uit te voeren.

Het CDA is tegen overmatige bemoeienis van de rijks-

en provinciale overheid met de inrichting van het landschap; gebeurt dat toch, dan is een adequate financiële compensatie voor het CDA vanzelfsprekend.

De schaalvergroting in de landbouw zal tot gevolg hebben, dat de huidige bedrijfsgebouwen in het lint leeg komen te staan en dat elders de bedrijfsgebouwen worden uitgebreid. Deze vrijkomende bedrijfsgebouwen ziet het CDA als kansen: de karakteristieke opstallen en bijgebouwen kunnen na een bestemmingswijziging ruimte bieden aan landschappelijke woonvormen en (nieuwe) economische activiteiten. Door vergroting van het aantal woningen in bestaande gebouwen wordt de leefbaarheid bevorderd, terwijl het open landschap niet verder wordt aangetast.

Het CDA...

- **wil een agrariër die een positieve bijdrage wil leveren aan de kwaliteit van het landschap, dierenwelzijn en duurzaamheid, alle ruimte geven om het buitengebied rendabel te beheren.**
- **ziet in vrijkomende agrarische gebouwen kansen om deze te behouden en ze een multifunctionele invulling te geven die bijdraagt aan de dynamiek in de kernen.**
- **kiest voor een vital buitengebied**
- **vindt het open veenweidelandschap een kernwaarde voor Molenwaard**

Wonen

Woningbehoefte op basis van gezinsverdunding en vraag vanuit natuurlijke aanwas zijn de uitgangspunten van het regionale woningbouwprogramma voor de komende decennia. Het CDA wil echter ook bewoners van buiten de eigen regio aantrekken. Deze potentiële nieuwkomers zullen alleen kiezen voor Molenwaard

‘Dorps wonen in eigen dorp’

indien het woningbouwprogramma voldoende aantrekkelijke en onderscheidende woningen en woonmilieus biedt.

Jongeren moeten in Molenwaard een passende betaalbare woning kunnen vinden. (Eind) twintigers en dertigers in de gezinsvormende fase zijn een belangrijke groep om aan onze kernen te binden. Veel jongeren zullen na het middelbaar onderwijs – al dan niet tijdelijk – de regio verlaten, maar door deze groep van dertigers en eind twintigers aan te trekken wordt een te sterke vergrijzing een halt toegeroepen. Instrumenten om tijdelijke ondersteuning te bieden, zoals bijvoorbeeld de startersleningen en CPO (Collectief Particulier Opdrachtgeverschap), kunnen zo nodig ingezet worden.

De gemeente werkt samen met particulieren, ontwikkelaars en woningcorporaties en stuurt daarbij vooral op kwaliteit en de juiste doelgroepen.

Er moet in ieder van onze kernen gebouwd worden. Voor het behoud van een vitale leefgemeenschap, is het in iedere kern van belang de plannen af te stemmen op de specifieke behoeften en kenmerken van het dorp of de stad. Betrokkenheid van de burgers bij plannen is voor het CDA vanzelfsprekend. Aan initiatieven vanuit de inwoners moet met grote voortvarendheid door de gemeente meegewerkt worden. De rol van de gemeente is daarbij om uitdrukkelijk te sturen op de kwaliteit van de plannen in relatie tot de kernkwaliteit en van ons gebied. Indien particuliere initiatieven concurreren met gemeentelijke ontwikkelingen, zal een economische afweging gemaakt moeten worden.

Zorg is in onze landelijke gemeente op unieke manieren vorm te geven. Met goede ondersteuning, aangepaste zorg en de juiste woonruimte kunnen ouderen, als zij dat willen, langer zelfstandig blijven wonen in hun eigen omgeving. Kleinschalige woonvormen voor ouderen met dementie en andere woon/zorginitiatieven, zoals ‘mantelzorgwoningen’, zijn vernieuwingen die door de gemeente gestimuleerd moeten worden. Een geschikt aanbod waarborgen voor jongeren met een verstandelijke handicap, is voor het CDA een speciaal aandachtspunt. Woonzorg-eenheden moeten in samenspraak met woningbouwverenigingen en zorgverleners worden gerealiseerd.

Welstand

Platteland is iets anders dan een stedelijke omgeving. Toch lijkt nieuwbouw in plattelandskernen vaak op het stadse bouwen. Het is cruciaal dat bewoners, projectontwikkelaars, bouwers, architecten, corporaties en gemeenten nadenken over bouwen in onze kernen. Twee andere prioriteiten voor het CDA op het gebied van wonen zijn duurzaamheid en het bieden van meer flexibiliteit ten aanzien van welstand. Alle nieuwe woningen die gerealiseerd worden, moeten voorzien zijn van het woonkeurmerk. De gemeente moet de toepassing van duurzame alternatieven, bijvoorbeeld op het gebied van energievoorziening, actief stimuleren.

Geen dorp is gelijk, juist die eigen identiteit van het dorp is de kracht van de leefomgeving. De eigen

identiteit wordt bepaald door de historie, de omgeving en de inwoners. Het is belangrijk om die kwetsbare processen niet te verstoren en ieder dorp de ruimte te geven een eigen identiteit te hebben en te houden. Dorpsgericht of kerngericht werken wordt door het CDA dan ook toegejuicht. Volgens het CDA kunnen onze kernen zich onderscheiden door 'dorps bouwen' (zie bijlage) met bijzondere vormen van woningbouw. Molenwaard kan zich daardoor in het kader van gebiedsmarketing op de kaart zetten als regio met een onderscheidend aanbod aan woonmilieus. Daarbij willen we ruimte scheppen voor nieuwe concepten; collectief particulier opdrachtgeverschap, bouwen op/aan het water, de bouw van

nieuwe buurtschappen en landschappelijk wonen, het omzetten van boerderijen en agrarische bedrijfsgebouwen naar woon- en ander (multifunctioneel) gebruik. Ook willen we nieuw gebruik van bedrijfsgebouwen mogelijk maken: maak oude vormen opnieuw functioneel.

Hoewel meer ruimte voor wonen en werken een belangrijk uitgangspunt is, betekent dit niet dat overal naar believen kan worden gebouwd. Wel betekent het dat kritisch kan worden gekeken naar aantrekkelijke woningbouwlocaties en toe te voegen woonmilieus zowel binnen als buiten de rode contouren. Uitgangspunt is dat de woningbouw op een goede manier samen dient te gaan met de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied. Verrommeling moet voorkomen worden.

Voor nieuwe en bestaande woningen wil het CDA positieve ontwikkelingen stimuleren, zoals meer mogelijkheden voor combineren van wonen en werken en het toestaan van woningaanpassingen als mensen zorg nodig hebben.

Het CDA...

- staat voor dorps bouwen.
- streeft naar een 'migratiesaldo 0'.
- wil dat er in alle kernen gedifferentieerd gebouwd wordt, passend bij de identiteit van de kern en de woonbehoefte (o.a. starters en senioren).
- is voorstander van initiatieven van burgers zoals Collectief Particulier Opdrachtgeverschap (CPO)
- uitgangspunt is dat de woningbouw op een goede manier samen dient te gaan met de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied.

Water, verkeer Vervoer

Water

Er liggen grote opgaven op het terrein van het waterbeleid ten gevolge van de klimaatverandering. Steeds meer worden de gevolgen van die verandering duidelijk, zoals de zeespiegelstijging, hogere rivierafvoeren en langere en grotere intensiteit van regenbuien. Het vraagt grote inspanningen om het watersysteem aan deze veranderingen aan te passen. Vooral voor de gemeente Molenwaard, met een ligging in het laagste deel van het riviereengebied, spelen deze veranderingen. Vanaf de Noordzee betreft dit de zeespiegelrijzing en vanaf het oosten zijn dit de hogere rivierafvoeren. De waterafvoer van veel kwel- en hemelwater, ook van omliggende gemeenten, loopt door onze gemeente naar de gemalen bij Kinderdijk.

Goede dijken om het water te keren zijn daarom van belang. Dit betreft niet alleen de rivierdijken, maar ook de boezemwaterkeringen. Het is daarom een goede zaak dat, in het kader van het HWBP (Hoog Water Beschermings Programma), de Lekdijk tussen Nieuwpoort en Kinderdijk opnieuw verzwaid wordt. De gemeente werkt als partner met het waterschap samen aan deze dijkverzwaring en kijkt waar robuuste klimaatdijken mogelijk zijn en zorgt voor een goede stedenbouwkundige en landschappelijke inpassing.

De gemeente wordt ook geconfronteerd met de opgave de waterkwaliteit te verbeteren, die mede voortvloeit uit de Europese kaderrichtlijn water. Het betreft aanpassingen van het (afval)watersysteem en het is een misverstand te denken dat deze wateropgaven vooral een zaak voor de waterschappen zijn. Ook gemeenten hebben belangrijke taken op het gebied van het beheer van (afval)water. De Wet op de gemeentelijke watertaken getuigt daarvan. Naast het traditionele beheer en onderhoud van riolering zijn in deze wet nu ook gemeentelijke taken geregeld die

betrekking hebben op de bestrijding van overlast door overtollig hemel- en grondwater dan wel door te laag grondwaterpeil.

Een goede uitvoering van deze taken vergt nauwe samenwerking tussen de gemeente en het waterschap. Gezamenlijke waterplannen en afvalwaterakkoorden geven daaraan een basis. De intensivering van opgaven en uitbreiding van gemeentelijke watertaken maakt stijging van de lasten via de rioolrechten vaak onvermijdelijk. Slimme coördinatie van maatregelen met de ruimtelijke ontwikkeling en intensieve samenwerking met het waterschap kunnen deze kosten beperken. Dat geldt vooral bij verdergaande samenwerking tussen riolerings- en zuiveringsbeheerders, om de stijging van de rioolrechten zo laag mogelijk te houden. Het CDA hecht grote waarde aan duurzaam waterbeheer, voldoende mogelijkheden voor waterberging bij intensieve regenbuien, bevordering van de recreatievaart en behoud van de natuurdoeleinden.

Het CDA...

- zet zich in voor voldoende mogelijkheden voor waterberging, goed ingepast in het landschap.
- ziet toe op gebiedsgerichte afstemming van functie en grondwaterpeil.
- ziet er op toe dat zwakke schakels van dijken en boezemkades op sterkte worden gebracht.

Verkeer en vervoer

Bereikbaarheid, verkeersveiligheid en duurzame vormen van mobiliteit zijn de speerpunten van het gemeentelijke verkeer en vervoersbeleid dat het CDA voor ogen staat. Files hinderen economische ontwikkeling en zijn slecht voor het milieu. Lange reistijden gaan ten koste van de tijd die ouders en opvoeders doorbrengen met hun kinderen, van de tijd die vrijwilligers kunnen steken in hun bijdrage aan de maatschappij, of simpelweg van de tijd waarin we elkaar kunnen ontmoeten. Daarom draagt de gemeente zorg voor een goede bereikbaarheid van de dorpen, kernen, buurten en wijken per openbaar vervoer, de auto en de fiets, evenals voor een goede onderlinge verbinding van fietsroutes (hoofd fietspaden netwerk). Veilige trottoirs en fietsroutes, vooral van en naar scholen, hebben daarbij de hoogste prioriteit. In woonwijken (30 km zones) worden maatregelen genomen die deze snelheid fysiek ook afdwingen. Ook de aanleg of uitbreiding van recreatieve fietsroutes in het buitengebied verdienen aandacht. Knelpunten in de kernen met de ontsluitingswegen dienen aangepakt te worden, in nauw overleg met andere wegbeheerders. Sluipverkeer moet zoveel mogelijk worden vermeden. Gestimuleerd moet worden dat dit verkeer zoveel mogelijk buiten de dorpskernen blijft, bijvoorbeeld aanleg van rondwegen c.q. nieuwe ontsluitingen naar de provinciale wegen. De rondweg rond Groot-Ammers en het tegengaan van sluipverkeer vanaf de A15 door Oud-Alblas verdienen hierbij bijzondere aandacht. Acties vanuit de Drechtsteden voor de noodzakelijke verbreding van de A15 tussen Papendrecht en Gorinchem worden ondersteund. Zwaar vrachtverkeer moet zoveel mogelijk van de grotere wegen gebruik maken, en de kernen vermijden.

Een deel van de inwoners is voor hun mobiliteit aangewezen op openbaar vervoer, zowel in de kernen als in het landelijk gebied. Daarom is het van belang dat de gemeente Molenwaard regelmatig overleg voert met de vervoerders en reizigersorganisaties (gebruikers/inwoners) over de dienstregeling, prijs en kwaliteit van het openbaar vervoer. In gebieden waar openbaar vervoer zeer onrendabel is, zijn vormen van buurtbussystemen een goed alternatief.

De gemeente overlegt regelmatig met winkeliers, de-
taillisten en vervoerders met het oog op de dagelijkse

bevoorrading van winkels, verkeersveiligheid en een schoon leefmilieu. De gemeente maakt afspraken met het Rijk en de Provincie over vervoer van gevaarlijke stoffen in en rond de gemeente Molenwaard.

Mobiliteit en transport kunnen nog duurzamer worden. Openbaar vervoer is al een duurzame vorm van vervoer. Voor het eigen wagenpark van de gemeente zijn er ook mogelijkheden om schoner te rijden. Het CDA wil dat de gemeente het initiatief neemt om het gebruik van elektrische vervoermiddelen te stimuleren, zoals het aanleggen van oplaadpunten voor deze vervoermiddelen.

Ook het gebruik van aardgas en andere biobrandstoffen van de tweede en derde generatie (dit zijn brandstoffen die geen nadelige invloed hebben op de internationale voedselmarkt) dient verder gestimuleerd te worden. Het CDA doet een appel op gemeenten en andere partners (zoals openbaar vervoerbedrijven, taxi- en autoleasebedrijven, koeriersdiensten en woningbouwcorporaties) om gezamenlijk een visie te ontwikkelen op en afspraken te maken over 'schoon rijden'.

Het gemeentelijk parkeerbeleid wordt ingegeven door het motief van leefbaar houden van de kernen. Dit kan inhouden dat bij herbestrating rekening wordt gehouden met autoluwe straten en het parkeren van auto's verder van de woningen. Parkeren van vrachtauto's en grote bussen hoort op bedrijventerreinen plaats en niet in woonkernen. De invulling van het parkeerbeleid zal een gebiedsgericht karakter moeten hebben, afhankelijk van de wensen en behoeften van de bewoners.

Het CDA...

- **kiest voor veilige trottoirs en fietsroutes.**
- **wil elektrisch rijden stimuleren door aanleg van oplaadpunten.**
- **wil dat vrachtauto's en grote bussen buiten de woongebieden parkeren.**

Colofon

Eindredactie

Martijn Damsteegt
Sonja van der Meer
Hans Klein

Eindredactie

Sonja van der Meer

Schrijvers

Elco van den Berg
Cor Blokland
Reinhart van der Borg
Martin Bouman
Martijn Damsteegt
Gert van Heijst
Hans Klein
Jonette Korevaar
Sonja van der Meer
Christel Schipper

Adviseurs

Dirk Heijkoop
Nico Jongerius
Cees van der Vlist

CDA Molenwaard
t.a.v. Verkiezingsprogramma
Gijbelandsedijk 87
2974 VE Brandwijk
06 47683926
campagne@cdamolenwaard.nl

**Meer informatie over het CDA Molenwaard en het programma
is te vinden op www.cdamolenwaard.nl**

Bijlage

Dorps bouwen is een vorm van bouwen waarin mensen zichzelf of hun dorp kunnen herkennen. Het is een vorm van uitbreiden die de bestaande dorpsidentiteit respecteert en de verdere ontwikkeling van die identiteit ondersteunt.

In dorpen horen individuele huizen, geen seriebouw. Woningen moeten niet 'af' zijn, bewoners willen bezig kunnen blijven, een woning waar geen aanpassingen aan gemaakt kunnen worden zouden ontwikkelingen op economisch en sociaal gebied blokkeren.

'Dorps Bouwen' is ook een vormgevingselement waarbij daken en diversiteit aan volumes de boventoon voeren. Onze woningen liggen verspringend langs de linten of in de buurten; vrijstaand of meer-onder-één-kap. De koopprijs varieert van goedkoop naar duur. Een erf of buurt moet een homogeen karakter hebben, maar zeker geen kopieën. Dorps bouwen geeft op die manier ruimte voor individualiteit. De eenheid van sfeer blijft als de bewoners in de loop van de tijd de woningen binnen dezelfde opzet gaan wijzigen.

Onderscheid ieder huis individueel, verscheidenheid is gewenst.

Onze gemeente heeft een rijkdom aan historisch erfgoed. Het CDA is daar zuinig op en wil ze daarnaast benutten als inspiratiebron voor ontwikkelingen.

De plaats en omgeving moet uitgangspunt zijn voor plannen. Nieuwe woningen en andere gebouwen moeten de identiteit van het landschap en erfgoed versterken en architectonisch goed ingepast zijn. Gebruik materialen die qua kleur en textuur passen bij omliggende bebouwing of landschap. Neem maat, schaal en oriëntatie van aanwezige bebouwing over. Sluit qua detailleringniveau aan bij de omgeving.

Het CDA wil een intensieve bewonersinbreng bij de plannen; de kennis en de beleving van de dorpsbevolking moet in de plannen verwerkt zijn. Daardoor worden de plannen beter en tegelijk neemt

de binding van de bewoners met het dorp toe, wat weer voordelen heeft voor het beheer van de woningvoorraad en voor de sociale samenhang.

Het CDA staat voor een gemeente die voldoende ruimte wil en kan geven aan burgers en andere partijen, een gemeente die niet voornamelijk zelf uitvoert, maar die samen werkt en daarin uitdrukkelijk stuurt op de kwaliteit van de woningbouw in relatie tot de kernkwaliteiten van ons gebied.

www.cdamolenvwaard.nl